

- *Formand ved et tilfælde*

Interview med Erik Andersen, der var formand for
Dansk Socialrådgiverforening

1956-1959.

AF ELSBETH MORTENSEN OG BJARNE TRIER ANDERSEN, marts 2011

Kaffen er brygget og kagerne står på bordet, da vi fra den selvbestaltede *Historiegruppe* indfinder os hos tidligere DS-formand Erik Andersen på det ydre Østerbro i København. 55 år er gået, siden Erik Andersen i 1956 blev valgt som formand og bestred posten de næste 3 år. Inden den første bid af kagen er sat til livs, er snakken om "gamle dage" i DS i fuld gang.

- Og hvorfor jeg sagde ja? Tjah... Jeg blev vel beæret over at blive spurgt.

Sådan lyder det fra Erik Andersen, på spørgsmålet om, hvorfor han stillede op som formand for Dansk Socialrådgiverforening i 1956.

Erik Andersen var 28 år og den 9. formand i DS siden stiftelsen i 1938. Men Erik Andersen blev også den første mandlige formand, selvom han ikke tillægger det nogen særlig betydning.

- Men der har nok været mange, som ikke var tilfreds med at få en mandlig formand, men det blev aldrig udtrykt direkte.

Hvordan gik det til, at du blev formand?

- Jeg havde ikke været aktiv i DS, men blev kontaktet af den afgangende formand, Inger Østergaard, som opfordrede mig til at stille op. Jeg kendte ikke de andre i bestyrelsen specielt, men omvendt var foreningen jo ikke større dengang, end at vi i høj grad vidste hvem hinanden var. Umiddelbart efter at jeg var blevet færdiguddannet i 1952, blev jeg ansat som socialrådgiver i Skive Kommune, hvor jeg også havde været i praktik. Men i 1956 fik jeg arbejde ved Forsvarets Oplysnings- og velfærdstjeneste (FOV) ved Høvelte Kaserne i Nordsjælland og var således tilbage tæt på København.

DS havde 350 medlemmer da Erik Andersen blev enstemmigt valgt som formand 27. april 1956 og da stoppede 3 år senere i 1959 var der 390 medlemmer. Af bestyrelsens beretning fra generalforsamlingen 2. maj 1958 fremgår det, at der frem til 1. januar 1959 var der uddannet i alt 502 socialrådgivere. "Vi har stadig ingen oversigt over hvor mange af de uddannede socialrådgivere der arbejder aktivt, men vi ved, at en hel del på grund af giftermål og andre grunde er udgået af erhverv," lød det i beretningen. Så det var fortsat en forholdsvis lille skare, men på mange måder også en brydningstid på flere områder for foreningen.

Lønkommissionen løfter socialrådgivernes løn

Socialrådgivernes løn blev i Erik Andersens formandstid et centralt emne for bestyrelsen. Regeringen havde nedsat en lønkommission og bestyrelsen lagde mange kræfter i at påvirke hvor socialrådgiverne blev placeret.

Kommissionen sad i fire år og arbejdede meget langsomt, husker Erik Andersen.

- Vi havde foretræde for kommissionen og det endte ganske tilfredsstillende, idet det lykkedes at få socialrådgiverne flyttet fra kommissionens oprindelige forslag om 9. lønklasse til 13. lønklasse og dermed at komme på niveau med lærerne og politiet og højere end HK. Inger Østergaard havde som tidligere formand udført et fremragende forarbejde, og det kunne vi så bygge videre på, fortæller Erik Andersen.

Af *Socialrådgiveren* fra perioden fremgår også, at lønkommissionen foreslår ligeløn, "således at ugifte over 30 år og samgifte aflønnes som forsørgere".

Hvad tror du var grunden til at det lykkedes at få den relativt pæne indplacering af socialrådgiverne?

- Det er svært at svare på, siger Erik Andersen, men det har nok spillet ind, vi var en forholdsvis lille gruppe og at der var en del ambassadører for socialrådgiverne. Mange undervisere på uddannelsen var embedsmænd i ministerierne og var positivt stemt over for socialrådgiverne. Og så en lille sjov ting: Langt senere erfarede jeg fra en kilde, at det også havde spillet ind, vi "talte pænt" og gjorde et godt indtryk under foretrædet.

Så fik I vel stor ros fra medlemmerne?

- Sådan husker jeg det ikke, siger Erik Andersen og vender igen tilbage til et tema, han i sin tid ofte anslog i bladet og på generalforsamlingerne: Efterlysning af flere aktive medlemmer.

- Mange interesserede sig ikke for det og "det bedre borgerskabs døtre", som mange socialrådgivere jo blev kaldt, og vel også var, strøede ikke om sig med komplimenter, siger Erik Andersen med et glimt i øjet.

Opfølgingsarbejdet efter at lønkommissionen havde talt, fyldte i bestyrelsens og ikke mindst formandens arbejde.

- Vi havde en række forhandlinger og kontrolopgaver i forhold til at sikre, at socialrådgiverne fik den rigtige løn. Og oveni brugte vi en del kræfter på at sikre, at socialrådgivertitlen ikke uretmæssigt blev brugt af andre. Det lykkedes i en hel del tilfælde at få dette stoppet.

Mange bolde i luften

Et tilbageblik i *Socialrådgiveren* fra Erik Andersens formandstid giver et godt indblik i nogle af de opgaver som fyldte meget. Ud over arbejdet med at sikre socialrådgiverne den rette indplacering, så omtales i nytårsbreve og beretninger en række aktiviteter som

- Sikre opslag af ledige stillinger
- Arbejde for at blive godkendt som forhandlingsmodpart i Københavns magistrat
- Oprettelse af vikarformidling

- Individuel bistand til medlemmer i løn- og ansættelsesspørgsmål
- Organisering af kurser og foredragsrækker
- Samarbejde med skolerne og påvirkning af ændringer i uddannelsen og arbejde for godkendelse af uddannelsen ved regulativ eller lignende
- Hvervning af medlemmer
- Udarbejdelse af juridisk notat om hospitalssocialrådgiveres tavshedspligt
- Debat om de mange private rådgivningskontorer i København og forslag om oprettelse af neutral rådgivning i regi af DS.

Erik Andersen husker formandstiden som præget af meget arbejde og Der var nok at tage fat på, og Erik Andersen husker, at det arbejdet som DS-formand ofte løb op i 25 timer om ugen, som skulle lægges oven i arbejdet som fuldtidsarbejdende socialrådgiver. Men det var også spændende, og der var mange dygtige udvalg bl.a. uddannelsesudvalget og han nævner Kirsten Eriksen, som eksempel på en dygtig udvalgsformand for psykiatrien.

Socialrådgiverforeningen og Den Sociale Skole

Som socialrådgiver i Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste (FOV) havde Erik Andersen en del aftenarbejde og det var svært at forene med arbejdet som formand. Især i starten, hvor foreningens sekretariat var placeret hos den eneste aflønnede, sekretær Ingeborg Sørensen, der boede i Badensgade 4, på Amager. Erik Andersen havde ansat hende 9 timer om ugen.

- Hun var pensioneret kontorchef og bekendt af mine forældre og jeg vidste, at hun var både dygtig og ansvarsfuld.

Sekretærarbejdet bestod i høj grad af at holde medlemskartoteket ajour og sende opkrævning for kontingent ud til medlemmerne. Ingeborg Sørensen døde ret pludseligt, og det blev anledningen til at flytte sekretariatet til Den Sociale Skole i Randersgade, hvor Erik Andersen i mellemtiden var blevet ansat som lærer.

- Jeg fungerede også som en slags viceinspektør med ansvar for skemaplanlægning. De fleste underviserne var timelærere og havde fast ansættelse andet steds, og der var skemaændringer stort set hver dag, husker Erik Andersen.

Erik Andersen giver udtryk for, at rektor Watt Boolsen nok også har set det som en fordel, at der på skolen var ansatte, som var aktive i Dansk Socialrådgiverforening, så foreningen via dem blev engageret i uddannelsen og faget. På daværende tidspunkt var også socialrådgiverne Else Korsgaard og Poul Andersen - ansat på skolen.

Samarbejdet mellem DS og skolen havde været tæt siden foreningens oprettelse efter uddannelsen af det første hold elever i 1938 og miljøet på skolen var et godt sted at vedligeholde og skabe nyttige kontakter. Også for en formand for Dansk Socialrådgiverforening.

Kampskridt

De første blokader¹ i DS' historier blev også iværksat i Erik Andersens formandstid. Og Erik Andersens var selv part i et af disse faglige kampskridt.

- Vores løn som socialrådgivere på Den Sociale Skole var ikke i orden. Rektor var indplaceret i lønklasse 27, mens de næste i hierarkiet på skolen var i lønklasse 13. Den rigtige indplacering for os ville have været i lønklasse 23, men det vurderede vi som helt urealistisk så vores forslag var lønklasse 18.

Poul Andersen og jeg deponerede vore opsigelser på DSH/K, hvilket betød, at vi ville fratæde, såfremt der ikke inden en bestemt dato var sket en ændret lønindplacering. Der skete dog ikke rigtig noget, selv om skolen og bestyrelsen sendte anmodningen om lønændringen videre til ministeriet. Da dagen oprandt bankede vi på rektors dør, og sagde, at vi da lige ville sige farvel. Rektor var noget desorienteret og spurgte *hvorfor?* Og så måtte vi jo erindre om, at vi havde deponeret vores opsigelse, og at det nu var vores sidste arbejdsdag.

Det må være blevet oplevet som et ret rabiatt skridt på daværende tidspunkt?

- Jeg husker ikke at vi tænkte over det på den måde, vi tænkte at det var retfærdigt. Og så må det nok tilskrives ungdommens overmod, siger Erik Andersen efter lidt betænkningstid.

Aktionen med deponering af opsigelser blev fulgt op af blokade af stillingerne, og Den sociale skole var ikke den eneste.

Allerede inden aktionen på Den Sociale Skole havde der været blokade af stillinger på Sindssygehospitalerne, som det hed dengang. Her kom grundlønnen først på plads efter blokaden. Også stillinger i Mødrehjælpen i forbindelse med oprettelse af en familierådgivning blev blokeret. Her varede blokaden blot en dag, så havde man opnået, hvad man ønskede. Set i bakspejlet kan man sige, at det var i denne periode, at de første skridt mod at være en egentlig fagforening, der kæmper for medlemmernes løn og ansættelsesmæssige interesser, blev taget.

Ingen partipolitik i DS

Drejningen mod en mere traditionel fagforeningsrolle havde ifølge Erik Andersen dog ikke rod i partipolitik.

- Jeg har aldrig været medlem af et politisk parti, og mener heller ikke at jeg blev opfattet som politisk formand i den forstand. Der var ikke partipolitiske fløje i bestyrelsen. Det var faget, uddannelsen og arbejdet med lønkommissionen der fyldte.

Men Erik Andersen husker, at elever på skolen kunne komme ind og sige om en lærer på baggrund af faglige diskussioner: "han må jo være kommunist".

- Tiden var sådan, at bare det at have et fagligt og progressivt udgangspunkt og forsvare det, kunne medføre, at en lærer blev anset for at være kommunist, selv om han måske i virkeligheden var radikal.

- Jeg husker også, at jeg efter at jeg var stoppet som formand blev opsøgt af tre medlemmer, der spurgte om jeg kunne tænkes at ville genopstille. De syntes, foreningen var blevet så socialdemokratisk! Jeg var ikke interesseret, og så blev der ikke snakket mere om det.

Dynamisk og selvstændigt fagblad

Når man læser *Socialrådgiveren* fra Erik Andersens formandstid, får man - på trods af bladets beskedne form, set med nutidens øjne - indtryk af en meget aktiv og selvstændig redaktion, som heller ikke er bange for at tale bestyrelsen midt i mod eller på anden måde bringe provokerende indlæg.

Et eksempel er en leder efter årsmødet i 1957 med titlen "S(p)ildolie", hvor der rejses kritik af lødigheden ved det afholdte medlemsmøde, som var henlagt til Esbjerg med bl.a. besøg på Esbjerg højskole og en sildefabrik. "Skovfogedhygge" frem for at tage hul på de uløste problemer" lyder det i lederen, og "Det går simpelthen ikke på denne måde. Ellers må der stilles mistillidsvotum til formand og bestyrelse for at have tilsidesat formålsparagraffen".

Krasse sager, og tegn på modsætning mellem redaktion og bestyrelse? Sådan kunne det let tolkes af eftertiden. Men sådan husker Erik Andersen det ikke.

- Redaktøren Harriet Holst var en pragtfuld pige og den senere redaktør Leif Kann havde jeg også et rigtig godt forhold til. De lagde ligesom bestyrelsen utroligt mange frivillige arbejdstimer i DS. Vi havde et rigtig godt blad, men der var selvfølgelig et vist spil mellem bestyrelsen og redaktionen. Og det kunne være delvist aftalt spil, når formand og redaktør kritiserede hinanden. Men det er rigtigt, at bestyrelsen hverken kunne eller ville sætte sig på bladet. Redaktionen havde deres frihed.

Socialrådgiveren var i sagens natur et lille blad. Ud over medlemmerne var der 27 abonnenter, fremgår det af beretningen i 1959. Det har formentlig været institutioner, organisationer mv.

- Men bladet var også et talerør i socialpolitikken og vi sendte det til en række nøglepersoner, bl.a. journalist Viggo Duvå på det daværende *Socialdemokraten*. Han citerede hyppigt vores blad, lavede interviews og skrev meget om det sociale stof, lyder det fra Erik Andersen.

Vejnen banes for en lønnet formand i DS

Efter 3 år på formandsposten stopper Erik Andersen i 1959. Om det siger han:

- Formandshvervet greb om sig, og det var ikke holdbart i længden med op til 25 timers frivilligt arbejde pr. uge. Derfor udarbejdede vi i bestyrelsen forslag til vedtægtsændringer således, at der kunne aflønnes en formand på halv tid.

Så 24.4.1959 valgtes Eva Gredalⁱⁱ som den første lønnede formand i DS.

- Jeg var under ingen omstændigheder selv interesseret i at blive lønnet formand, siger Erik Andersen.

- Jeg opfattede - og gør det stadig - det at blive bestyrelsesformand i en faglig organisation, som en kollegial tillidspost du tager i en ikke for lang periode. Og så har det givet spillet ind, at jeg hellere har villet gøre karriere, føjer han til.

Socialrådgiveruddannelsen kan føre til alt

Som det fremgår af Erik Andersens CV, så blev de tre år som formand for Dansk Socialrådgiverforening kun en brik i en lang og farverig karriere.

- Ja egentlig en flot karriere på baggrund af en 3-årig uddannelse, som han selv beskedent udtrykker det, da vi som interviewere forsøger at få rede på de mange stillinger Erik Andersen har beklædt og rækkefølgen.

- Men tingene faldt bare sådan, det har ikke været planlagt, siger han.

Som et kuriosum nævner Erik Andersen, at han i 1960 - hvor han var blevet forstander på Nærum Ungdomsgaard og var medinitiativtager til opbygningen af Landsforeningen af danske klubfolk (LDK) - anmodede om at blive passivt medlem af DS.

- Men jeg fik afslag, og så meldte jeg mig ud, siger han.

Men Erik Andersen følger stadig med på det socialpolitiske område.

- Og en ting der kan få mit blod i kog er, når socialrådgivere finder sig i at blive kaldt "sagsbehandlere". Det er jo ikke "sager", men mennesker, socialrådgivere har med at gøre. Der er brug for mere socialfaglighed hos ledelsen, lyder det.

Og på vej ud af døren får vi lige denne afskedshilsen:

- Jeres nuværende formand, Bettina Post gør det i øvrigt rigtig godt!

Box.

Erik Andersens CV (kilde bl.a. Kraks Blå Bog):

- Uddannet socialrådgiver 1952
- Socialrådgiver i Skive Kommune, børnearbejdet 1953-56
- Socialkonsulent ved Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste 1956
- Lærer ved Den sociale Skole, Kbh. 1957-59
- Forstander ved Nærum Ungdomsgaard (med til at starte den op) 1959-64. Fik bl.a. stillingen på baggrund af tidligere arbejde med unge i klubber i Brønshøj)
- Vicegeneralsekretær i Dansk Røde Kors 1965-69
- Hospitalsdirektør i Jerusalem 1969-71.
- Direktør for Danske Bankfunktionærers Landsforening (nu Finansforbundet) 1972-74
- Direktør for flygtningearbejdet i Tanzania tillige leder af det Lutherskes Verdensforbunds udviklingsbistandsprogram i Mozambique fra 1974
- Generalsekretær for Omsorgsorganisationernes Samråd 1979
- Generalsekretær for Foreningen Norden 1982-85
- Direktør i Mødrehjælpen af 1983 fra 1985-86
- Viceintegrationschef i Dansk Flygtningehjælp 1986-90
- Konsulentopgaver fra 1990-94

ⁱ Ved blokering af en stilling forbydes foreningens medlemmer at søge og lade sig ansætte i den blokerede stilling

ⁱⁱ Var valgt ind i bestyrelsen i 1958 og var formand for DS 1959 – 1967. Senere socialminister i J.O. Krag og Anker Jørgensens regeringer 1971- 1972, 1972- 1973 og 1975-1978